

A JOGSÉRTÉSÉRT VALÓ FELELŐSSÉG VAGY A NYILVÁNOSSÁGHOZ KÖZVETÍTÉSI JOG ÚJ HATÁRAI

I. A hatékony szerzői jogi védelem ideájának fejlődése

Számos olyan alanyi jog létezik a jogrendszerben, amelynek létezése nem követeli meg jogérvényesítési eszköztár hozzárendelését, sőt, a jogalkotó kifejezett szándéka nem rendelni hozzájuk jogkövetkezményt. A kizárólagosságon alapuló, abszolút szerkezetű jogok védelméhez azonban nem lehet elegendő azok deklarálása, hanem jelentőséggel bír az is, hogy a védelemhez a jogalkotó a jogsértések esetére hatékony jogérvényesítési eszköztárat biztosítson, kikényszerítse a tűrésüket.¹ Jogérvényesítési eszközök nélkül ezek az alanyi jogok leges imperfecta, a gyakorlatban legfeljebb szokásjogi vagy erkölcsi alapokon érvényesülhetnének.²

Nem meglepő, hogy ha az abszolút szerkezetű, kizárólagossági elvre épülő szerzői jogi védelmet hatékonyan, „magas szinten” kívánja a jogalkotó biztosítani, akkor annak egyik kulcsezüköze a jogsértések esetére biztosított eszköztár és ezen belül is a jogsértésekért való felelősségre vonás kifinomult rendje.

A szerzői jog történeti fejlődésének áttekintése alapján arra a következtetésre juthatunk, hogy sokáig a védelem hatékonyságának fokmérője az volt, hogy a kizárólagos vagyoni jog kiterjed-e a művek közönséghez való eljuttatását biztosító újabb technológiai eszközökre. Ezt mutatják a szerzői jog területén elfogadott nemzetközi egyezmények újabb és újabb módosítási törekvései, amelyek kiterjesztették a szerzői jogi oltalmat a filmre, a rádióra, a televízióra, a videóra és végül az internetre.³ Ez rajzolódik ki az uniós harmonizáció előrehaladásának fő csapásirányából is, hiszen előbb harmonizálta az EU az összes lényeges vagyoni jogot, és csak aztán kezdett foglalkozni a jogérvényesítés uniós egységesítésével.⁴

* Dr. habil. Grad-Gyenge Anikó, ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért – tanácsadó, BME GTK Üzleti Jogi Tanszék – megbízott tanszékvezető egyetemi docens.

¹ Szabó Miklós: Bevezetés a jog- és államtudományokba. Prudentia Iuris, Miskolc, 2001, p. 63.

² Szilágyi Péter: Jogi alaptan. Osiris, Budapest, 1998, p. 216.

³ L. erről a fejlődésről részletesen: Boytha György, Grad-Gyenge Anikó: A hatályos szerzői és szomszédos jogi sokoldalú szakegyezmények. In: Gyertyánfy Péter: Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez. Complex-Kluwer, 2014, p. 26–27, 35–40. Ficsor Mihály: Guide to the Copyright and Related Rights Treaties Administered by WIPO and Glossary of Copyright and Related Rights Terms. WIPO, 2003, Introduction, p. 11–32.

⁴ Az Európai Unióban a szellemi tulajdon-jogok területén a jogérvényesítési harmonizációra a polgári és közigazgatási jogi területen 2004-ben került sor a 2004/48/EK irányelvvel, a tagállamoknak az irányelvet 2006-ban kellett átültetniük. Az uniós jogharmonizáció ezt megelőzően megtörtént valamennyi, nem transzformatív felhasználásra kiterjedő vagyoni jog tekintetében

A védelem hatékonyságának biztosítására szolgáló legjobb eszközökről való gondolkodás az 1990-es években változott meg. A szerzői jog által védett tartalmak nemzetközi kereskedelmi forgalmának radikális növekedése váltotta ki azt az igényt, hogy a már fennálló jogok megvédésének eszköztárára is fordítsanak figyelmet. Ennek az eredménye lett a TRIPS-megállapodás robusztus jogérvényesítési fejezete,⁵ de létezhet ilyen olvasata a WIPO Szerzői Jogi Szerződés hatásos műszaki intézkedésre és a jogkezelési adatra vonatkozó szabályainak is.⁶

Azt azonban tisztán kell látni, hogy ezek a folyamatok nem változtattak sem a biztosított alanyi jogok abszolút szerkezetén és kizárólagos jellegén, sem a nemzeti szinten ehhez igazítva már meglévő jogérvényesítési rendszerek dogmatikai hátterén.

II. A szerzői jogi védelem objektív jellegének jelentősége

A szerzői jogi védelem alapvetően objektív jellegű, ami annak az alapvető jogalkotói célkitűzésnek köszönhető, hogy hatékony jogi eszköz legyen a cenzúra változatos formái ellen.

Ez a szabályozás számos elemében tetten érhető: így fennállása nem függ szubjektív, a mű minőségére, esztétikai megítélésére, mennyiségére, tartalmára vonatkozó szempontoktól.⁷ Objektív eleme a védelemnek a szerző személyének meghatározása is. Szerzői jogi szempontból egyáltalán nincs jelentősége annak, hogy a szerző gyermek vagy felnőtt, képzett vagy amatőr.⁸ Ha a mű tükrözi a szerző által kifejtett szellemi tevékenység egyéni, eredeti jellegét, akkor védelmet élvez.⁹ Nincs jelentősége a felhasználó szubjektumának a felhasználási módok/vagyoni jogok meghatározásában sem. A vagyoni jogok által védett felhasználási módok a mű közönséghez való eljuttatásának különféle technológiai megvalósulásai, amiben nem bír jelentőséggel sem a befogadó közönség szubjektuma, sem a felhasználó személyisége, akár tudatállapota.¹⁰

⁵ *Daniel Gervais: The TRIPS Agreement. Drafting History and Analysis*, 4. kiadás. Sweet and Maxwell, 2012., 2.509–2.512. A TRIPS-megállapodás meghatározó kommentárja nyomán a szakirodalom a TRIPS-megállapodás III. részét (A szellemi tulajdon-jogok érvényesítése) egyöntetűen a tárgyalások egyik legnagyobb eredményként értékeli, ami az első olyan multilaterális egyezmény volt, amely jogérvényesítési eszközöket harmonizált a szellemi tulajdon-jog területén.

⁶ *Silke von Lewinski, Jörg Reinbothe: The WIPO Treaties on Copyright. A Commentary on the WCT, the WPPT, and the BTAP*, 2. kiadás. Oxford, 2015, 7.11.1–2., 7.12.1. Az előkészítő dokumentumokból egyértelműen kiderül, hogy a WIPO szélesebb körű jogérvényesítési eszközöket kívánt biztosítani a WCT-ben foglalt vagyoni jogok érvényesítésére, amelyekből a tárgyalások során a műszaki intézkedésekre vonatkozó 11., és a javaslatokba később bekerült, a jogkezelési adatokra vonatkozó 12. Cikkben foglalt elemek maradtak.

⁷ A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Sztj.) 1. § (3) bekezdés 2. mondat.

⁸ *Gyertyánfy: i. m. (3)*, p. 99.

⁹ Sztj. 1. § (3) bekezdés 1. mondat.

¹⁰ Sztj. 16. § (1) bekezdés; *Gyertyánfy: i. m. (3)*, p. 148–152.

Éppen a védelemnek ez a mélyrétegekig ható objektivitásra törekvése indokolja azt is, hogy a vele kapcsolatos jogérvényesítés is alapvetően objektív alapokon nyugodjon. Nem lehet akkor alapvetően szubjektív alapú a jogérvényesítési rendszer, ha a védelem maga objektív kritériumokon nyugszik: ezeknek illeszkedniük kell egymáshoz, csak egymáshoz illeszkedő módon szabályozhatók. Ezzel természetesen nem állítjuk azt, hogy egy objektíven tételezett alanyi joghoz kapcsolt jogérvényesítési rendszerben ne jelenhetnének meg szubjektív elemek, ugyanakkor az objektív jogérvényesítési rendszer útján lehet biztosítani a magas szintű védelmet.

A jogérvényesítési rendszer objektív volta azt jelenti, hogy a jogsértés és a jogsértésért való felelősség alóli kimentésnél/a felelősség megállapításánál nem vizsgáljuk, hogy a jogsértő szándékosan vagy gondatlanul, felróhatóan vagy nem felróhatóan, rosszhiszeműen vagy jóhiszeműen sértette meg a jogi normát.¹¹ Ez nem keverendő össze az egyes szankciók objektív voltaival, ami csak azt jelenti, hogy a konkrét jogkövetkezmény alkalmazhatóságának feltétele-e a felróhatóság vagy sem. Így összességében objektív a jogérvényesítési rendszer, ha a jogsértés tényének megállapításánál figyelmen kívül marad a tudatállapot, és ezen belül objektív a szankció, ha az adott jogkövetkezmény alkalmazhatóságánál marad figyelmen kívül a tudatállapot/a felróhatóság. A védelem magas szintje szempontjából az előbbinek nagyobb a jelentősége, a konkrét jogsértésért való felelősségre vonás tekintetében az utóbbi bír fontossággal.

A szerzői jogi védelem magas szintjének garanciájaként lehet tehát tekinteni arra, hogy nem csak a védelem feltételei, de a jogérvényesítés is alapvetően objektív megközelítésű.

III. A szerzői jogi jogsértésért való felelősség szubjektív elemeinek térhódítása

A szerzői jogi jogsértésért való felelősség megállapításának során a jogsértő szubjektumában rejlő szempontok figyelembevételére való törekvés természetesen egyáltalán nem új jelenség. E folyamat során a magánjogi igényérvényesítés fejlődésének négy lépcsője azonosítható be: a szerzői jog megsértésével okozott vagyoni kárért való felelősség felróhatósági alapon való megítélése, a jogkezelési adatok felróható jogsértés elleni védelmének biztosítása,¹² a művek közönséghez való eljuttatásában ma már meghatározó szerepet vállaló elektronikus kereskedelmi közvetítőszolgáltatók felelősségének általános módon felróhatósági alapra helyezése, valamint az illegális forrásból való többszörözés engedélykötelessége alóli mentesülés felróhatósági alapra helyezése.

¹¹ Egyes elméletirók szerint a jogsértés mindig objektív kategória, független a jogsértő személy tudatállapotától. *Szilágyi: i. m. (2), p. 277.*

¹² E kérdéssel, mivel nem a szerzői jog, hanem a szerzői jogot védő technológiák sajátos oltalmát biztosítja, e dolgozatban hely hiányában részletesen nem foglalkozunk.

III.1. A szerződésen kívüli vagyoni kár okozásáért való felelősség felróhatósági alapja

A szerződésen kívüli vagyoni kár okozásának ellentételezése szerzői jogi jogsértéssel okozott vagyoni kár esetén is felróhatósági elven nyugodhat abban az esetben, ha az általános deliktuális kárfelelősség felróhatósági alapon nyugszik, hiszen ez nem sajátos vagyoni kár. Az 1969-es Sztj.-hez kapcsolódó jogérvényesítési rezsím ezt olyan módon tette egyértelművé, hogy a Ptk. személyhez fűződő jogi fejezete volt alkalmazandó, amely csak utalt arra, hogy vagyoni kár okozása esetén a kárfelelősség a Ptk. rendjén alakul, illetve ennek rendelkezései kerültek beemelésre az Sztj. szabályai körébe, és élnek változatlanul az új Ptk. hatálya alatt is.

III.2. A közvetítői szolgáltatói felelősség felróhatósági mércéi

A jogsértésekért való objektív felelősségtől való ellépés első, jelentősebb hatású kísérleteként értelmezhető a közvetítőszolgáltatók felelősségének uniós szintű szabályozása is.

Az E-ker-irányelv¹³ nyomán az azt átültető E-ker-törvény¹⁴ 7. §-a abból indult ki, hogy a közvetítőszolgáltató nyilvánosságához közvetíti, illetve többszörözi a tartalmat, és emiatt felelős a rajta keresztülmenő tartalomért. Mindkét norma igen részletes szabályokkal rendezi azt, hogy mely esetekben mentesülhet a szolgáltató az általa átvitt, jogsértő tartalomért való felelősségből fakadó egyes szankciók alól. Ezt a megközelítést megerősíti az, hogy azzal az előfeltétellel van értelme egyáltalán a közvetítőszolgáltató felelősségét a jogsértésért kizárni, ha el tud követni jogsértést, márpedig ennek előfeltétele, hogy képes legyen jogkövető magatartásra is, azaz engedélyköteles felhasználásra (ha egyébként szabad felhasználás a tevékenysége, akkor nincs szükség a szankciók alóli külön mentesítésre).

Ha megvizsgáljuk az egyes szankciók alóli kimentési eseteket, azt láthatjuk, hogy a közvetítőszolgáltató kimentheti magát nemcsak a felróhatósági alapú kártérítési felelősség, de az objektív jogkövetkezmények alól is, ha – a tevékenységének megfelelő paraméterek szerint – úgy jár el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.¹⁵

E szabályozásnak részben az a dogmatikai újdonsága, hogy annak köszönhetően, hogy igen széles körben ad kimentési lehetőséget a közvetítőszolgáltatónak a jogsértés következményei alól, lényegében elfedi azt, hogy ő maga is felhasználó lenne, és engedélyt kellene kérnie a jogosultaktól. Ezzel a felelősségi rendszert lényegében a felhasználói szubjektumtól függővé teszi, hiszen a szankciók túlnyomó többségének alkalmazhatóságát a felhasználó/

¹³ Az Európai Parlament és a Tanács 2000/31/EK irányelve (2000. június 8.) a belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem egyes jogi vonatkozásairól.

¹⁴ 2001. évi CVIII. törvény az elektronikus kereskedelmi szolgáltatások, valamint az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások egyes kérdéseiről.

¹⁵ Ekertv. 7–12. §.

közvetítőszolgáltató „opt-in”-jétől, vagyis attól teszi függővé, hogy a szolgáltató eltávolítja-e a tartalmat a szolgáltatásából, vagy legalábbis akadályozza-e a hozzáférést.

Ez a szabályozás – ha feltételezzük, hogy a közvetítő is felhasználó – csak a jogérvényesítésben jelent azonban hangsúlyeltolódást, mivel érdemben nem változtat azon, hogy azt, hogy a felhasználás maga megtörténik-e, objektív feltételek szerint lehet megítélni.

A L'Oréal és társai kontra eBay-ügyben¹⁶ (C-324/09) a L'Oréal szerint az eBay olyan kulcsszavakkal irányítja védjegyjogot sértő árukhoz a fogyasztókat, amelyek megegyeznek a védjegyoltalom alatt álló kifejezésekkel, valamint a szűrési rendszerük nem elegendő. A Bíróság úgy vélte, hogy ha a kereső a megjelenítések súlyozását is végzi (optimalizálja), akkor olyan „tevőleges szerepet” is játszik a védjegyek megjelenítésében, amelynek révén nem mentesülhet a jogsértésért való felelősség alól. Sőt, a Bíróság ezt követően azt is kifejtette, hogy egyes esetekben még a „tevőleges magatartásra” sincs szükség, mivel megfelelő gondosság mellett tudott vagy tudnia kellett volna olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek alapján valamely gondosan eljáró gazdasági szereplőnek fel kellett volna ismernie az online eladásra való felkínálások jogellenességét (azaz a rá vonatkozó felróhatósági mércét megsértette), de erre a esetre ebben az ügyben csak az eltávolításra való kötelezést találta a Bíróság megfelelő következménynek. Csak ennek hiányában kötelezhető egyéb szankciókra.

III.3. Illegális forrásból származó műpéldány felhasználása

A szubjektivizálás újabb lépcsőjeként lehet tekinteni azokra az esetekre, amelyekben a fő kérdés az volt, hogy az illegális forrásban elérhető szerzői mű további felhasználása engedélyköteles-e vagy sem attól függően, hogy a felhasználás során a többszöröző személy tisztában volt-e/lehetett-e a forrás jogsértő jellegével.

Ezekben az esetekben már annak a határterületén vagyunk, hogy a jogsértésért való felelősség vagy a vagyoni jog fennállása megállapításánál vesszük-e figyelembe a jogsértő tudatállapotát, figyelemmel arra, hogy a szerzői jogi szabad felhasználást lehet tekinteni az egyébként jogsértő tevékenységért való törvényi mentesülés szabályozási technikájaként, másrészt az alanyi vagyoni jog belső korlátjaként is.

Az itt egyébként kézenfekvőnek látszó, klasszikus *nemo plus iuris elv* alkalmazását, valamint az ez alóli, kereskedelmi forgalomban való jogszerzési kivétel alkalmazását (és ezzel együtt azt, hogy a felhasználó jóhiszeműségét kelljen vizsgálnia) sikeresen elkerülte az ECJ ACI Adam-döntésében,¹⁷ amely azt vizsgálta, hogy kiterjedhet-e a magáncélú többszörözős szabad felhasználás az illegális forrásból való többszörözésre. A Bíróság a szerzői jog körében rendezte a kérdést, kimondva, hogy a háromlépcsős teszttel lenne ellentétes, ha

¹⁶ A Bíróság C-324/09. ítélete (nagytanács)–2011. július 12. – a L'Oréal SA és tsai kontra eBay International és tsai-ügyben.

¹⁷ A Bíróság C-435/12. ítélete (negyedik tanács) – 2014. április 10. – az ACI Adam BV és társai kontra Stichting de Thuiskopie és Stichting Onderhandelingen Thuiskopie vergoeding-ügyben.

az illegális forrásból való többszörözést a tagállamok nem különböztetnék meg a legális forrásból való többszörözésektől. Nem foglalkozott azzal, hogy van-e jelentősége a szabad felhasználás megengedhetősége szempontjából, hogy a jogsértő tudta vagy tudhatta-e, hogy jogsértő a példány, de a döntés nyitva hagyta ezt a kérdést, megadva a tagállamoknak a lehetőséget arra, hogy ezt a szempontot is érvényesítsék akkor, amikor az illegális forrásból való többszörözést kizárják a szabad felhasználások köréből. (Több tagállam, köztük Ausztia, Németország és Magyarország próbálta ezt így szabályozni.) A Bíróság döntése nem a másoló tudatállapotára, hanem a jogsértés törvényesíthetőségének a kizárására koncentrált, emiatt itt a Bíróság maga nem döntötte el, hogy a többszöröző személy tudatállapotát a folyamat mely pontján kell figyelembe venni.

IV. A tudatállapot kiemelkedése

Hasonló megközelítés volt várható az Európai Bíróság elé került GS Media-ügyben is,¹⁸ de a Bíróság végül jelentősen túlhaladt az ACI Adam-ügyben mondottakon.

Az alapügybeli tényállásban a szerző egy magazin számára készített képeket, és kizárólagos engedélyt adott a fényképek nyilvánosságra hozatalára és felhasználására. Az átadást követően egy weboldal szerkesztősége – feltehetően a magazin valamely munkatársa révén – hozzájutott egy álnéven író személytől egy olyan tárhelyhozzáféréshez, amelyen a fotókat helyezték el. Ezután a weboldal a saját felületén a tárhelyről való megnyitásra bátorító szövegek kíséretében elhelyezte a fotókat tartalmazó tárhelyre vezető linket. Az EUB-nek feltett kérdések részben arra irányultak, hogy nyilvánosságához közvetítést valósított-e meg a weboldal, valamint hogy van-e esetleg jelentősége annak, hogy a weboldal által történt nyilvánosságához közvetítés jogsértő volta tekintetében milyen volt a tudatállapota a weboldal működtetőinek?¹⁹

A Bíróság döntése szerint az uniós jogot úgy kell értelmezni, hogy az engedély nélkül nyilvánosságához közvetített művekre mutató hiperlink elhelyezése csak abban az esetben jogsértő, ha a link elhelyezése haszonszerzési céllal történt, és ebben az esetben vélelmezni kell, hogy a link elhelyezőjének a jogsértő jellegről tudomása volt. Ugyanakkor ha ez az elhelyezés haszonszerzési cél nélkül történt, úgy, hogy aki elhelyezte a linket, nem tudott vagy nem tudhatott e művek eredeti nyilvánosságához közvetítésének jogellenes mivoltáról, akkor nem történt nyilvánosságához közvetítés.

A döntés megfogalmazásából világos, hogy a Bíróság annak megállapításánál, hogy jogsértés történt-e vagy sem, olyan új tesztet állított fel, amelyben nem a felelősség tekintetében vette számításba a felhasználó tudatállapotát, hanem a vagyoni/engedélyezési jog fennállá-

¹⁸ A Bíróság C-160/15. ítélete (második tanács) – 2016. szeptember 8. – a GS Media BV kontra Sanoma Media Netherlands BV és társai-ügyben.

¹⁹ *Patricia Mariscal: The Ten Commandments of Communication to the Public: A Brief Review of CJEU Case-law: <http://kluwercopyrightblog.com/2017/05/29/ten-commandments-communication-public-brief-review-cjeu-case-law/> (2017. június 30.).*

sa tekintetében. Egészen pontosan ha haszonszerzési célzattal helyezte el a linket, akkor a jogsértő jellegről való tudomását vélelmezni kell, vagyis a tudomás vélelmének beállása és a haszonszerzési célzat együttes fennállása jogsértést eredményez. Ha viszont nem haszonszerzési céllal történt az elhelyezés, és a tudatállapot nem fogta át a jogszerűtlenséget sem, akkor a felhasználás sem valósult meg.

Ez a döntés számos kérdést vet fel: mindenekelőtt azt, hogy abban az esetben, ha haszonszerzési célzattal történik a hozzáférhetővé tétel, a hozzáférhetővé tevő felhasználó megdöntheti-e a vélelmet, és ha ez sikeres, vagyis tudott a jogsértő jellegről, akkor az teljes mentesülést jelent-e a jogsértés következményei alól? Vagy a vélelem ilyen esetben nem megdönthető? Másrészt pedig hogyan kell értelmezni a nem haszonszerzési célzattal megvalósuló elhelyezés tekintetében a tudatállapot mércét? A tanulmány további részében erre a kérdésre keressük a választ.

V. A jogsértő tudatállapotától függő alanyi jog?

A szerzői jog dogmatikai rendjével ezen utóbbi vonatkozásban ugyanis teljesen szembe-menni látszik a Bíróság GS Media-döntése, mivel szakít a vagyoni jog fennállása tekintetében fennálló objektív mércével, valamint áttérli a felhasználó/jogsértő szubjektuma figyelembevételének lehetőségét az anyagi jog területére. Ez részben azt jelenti, hogy a jog fennállását teszi a szerzőtől függetlenné, és függővé a felhasználótól, másrészt pedig ezen a közvetett úton a teljes jogérvényesítési rendszerbe visz be egy szubjektív elemet, amivel pedig a jogérvényesítési eszköztárat is teljes terjedelmében szubjektív alapúvá teszi (ha már a jog fennállása tekintetében is számításba jön a felhasználó tudatállapota, akkor ezt követően már nem lehet tisztán objektívnek tekinteni a szankciórendszert sem). A dologi jogi párhuzamnál maradva: a tulajdonjog fennállását teszi attól függővé (és nem a felelősségre vonást a jogsértésért vagy a konkrét szankció kiszabhatóságát), hogy a jogsértő számára felróható volt-e a jogsértés.

A Bíróság e pozíciója tekintetében „mentő érvként” fogalmazódhat meg, hogy a technológia okozta kihívásokat igyekezett tágabb értelemben vett magánjogi elvek alapján kezelni, ugyanakkor ezt nem lehet kizárólag üdvös fejleményként értékelni.

A Filmspeler-ügyben²⁰ már alkalmazta is a Bíróság az új tesztet egy olyan multimédia-lejátszó tekintetében, amely illegálisan hozzáférhetővé tett művekre mutató hiperlinkeket is tartalmaz gyárilag. Figyelemmel arra, hogy a multimédia-lejátszó üzleti tevékenység keretében került forgalmazásra, ez a forgalmazási aktus is megvalósítja a nyilvánossághoz közvetítést, mert a linkeknek a gyártó által történő elhelyezése olyan aktív, tudatos, for profit beavatkozás, amely nélkül nem vagy nehezebben lehetne elérni a tartalmat. Az ügy úgy értékelhető, hogy a Bíróság a teszt „könnyebb elemét” erősítette meg, vagyis azt, amikor

²⁰ A Bíróság C-527/15. ítélete (második tanács) – 2017. április 26. – a Stichting Brein kontra Jack Frederik Willems, agissant sous le nom Filmspeler-ügyben.

a felhasználó üzleti szereplő, és nem találta megdöntöttnek a jogsértésről való tudomásra vonatkozó vélelmet.

Ugyanez következik az utóbbi évek leginkább várt európai bírósági döntéséből is, amelyben a The Pirate Bay fájlmegosztó tevékenységével kapcsolatban mondta ki a Bíróság, hogy az üzemeltető az online megosztóplatform rendelkezésre bocsátásával és üzemeltetésével a magatartása következményeinek teljes ismeretében jár el a védelem alatt álló művek rendelkezésre bocsátása érdekében, indexálva és kategorizálva az említett platformon lévő torrentfájlokat, továbbá keresőmotort biztosítva, amelyek e fájlok felhasználói számára lehetővé teszik, hogy e műveket megtalálják, és azokat egy *peer to peer*-hálózat keretében megosszák.²¹

A döntés összefoglalója azonban már ismét továbbhalad: nem azt mondja, hogy ebben az esetben a szolgáltató felelős a jogsértésért. A Bíróság a GS Media dupla tesztjét összehúzni látszik egy tesztbe, és rögzíti, hogy a TPB a jogsértésről való tudomására vonatkozó vélelem fennállása (illetve megdöntésének sikertelensége) miatt felhasználás nélkül is, közvetett magatartása révén megvalósítja a nyilvánossághoz közvetítést. Ezzel pedig itt a tudatállapot szintén nem a jogsértés, hanem a vagyoni jog fennállásának a feltételévé is válik. Indokoltnak látszik ugyanakkor megjegyezni, hogy ez a döntés koherenciában látszik lenni az elektronikus kereskedelmi szabályokkal, amelyek szerint csak abban az esetben mentesülhet a platform a jogsértésért való felelősség alól, ha a saját tevékenységének megfelelő felrőható-sági tartalmú tesztnek eleget tesz. Ugyanakkor a koherencia itt a tekintetben szintén nem teljes, hogy az elektronikus kereskedelmi szabályokból legfeljebb az következne, hogy ilyen esetben a szolgáltató felelős a jogsértésért, de – ahogy arra utaltunk korábban – ez az is jelenti, hogy a felhasználást maga is megvalósította.

Záró megjegyzések

Az Európai Bíróság a jogsértő személy tudatállapotának olyan módon való figyelembevételére irányuló elméleti alapozást végez, ami idegen a szerzői jog eddigi dogmatikájától. A jogsértő személy tudatállapotának az alanyi jog fennállása tekintetében való figyelembe vétele komoly szubjektivizálásra irányuló tendenciának látszik, aminek súlyos tovagyrűző hatásai lehetnek. A jogsértő tudatállapotának nem a jogsértés, hanem a vagyoni jog fennállása tekintetében való megítélése komoly dogmatikai átrendeződést eredményezhet.

Nincs azonban egyelőre a Bíróság előtt olyan ügy, amelyben a fogyasztói tudatállapot vizsgálata alapján jutott volna arra a Bíróság, hogy történt/nem történt felhasználás. Ez azonban csak idő kérdésének látszik.

Kérdés csak az, hogy ez a folyamat a védelem magas szintjét erősíti-e, vagy lassan és nem túl látványosan erodálja azt.

²¹ A Bíróság C-610/15. ítélete (második tanács) – 2017. június 14. – A Stichting Brein kontra Ziggo BV és XS4All Internet B-ügyben.